

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De Probationibus. Consilium XCVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98691](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98691)

actus; Paulus de Castro ad l. Ad peremptorium nu. 61. ad fin. de iud. velius in c. Quoniam frequenter nu. 30. de iure non contestata; Mar. Socin. in tract. De citationibus art. 20. nu. 46. ubi hic fidei esse primæ literæ: tatoris D. Conservatoris apertè demonstrant in illa ferta hac clausula: *Ad omnes & singulos dictos & veros minores substantiales necessarios incumbentes gradum & successive etiam usque ad sententiam definitivam & eius executionem.* Sic ut ex hac consideratione præsumatur confessio; quam sequens iudicis decretum canonizavit, omnes positiones & articuli pro parte dicti Impetrantis pro deductione tituli ad ius suum in; & ad dictam parochialem Ecclesiam positivè positi, pro confessatis & recognitis haberi debeant, etiam si nullum omnino instrumentum publicum in hac causa pro parte Impetrantis exhiberetur. Vbi enim extat partis adversæ confessio si vera & naturalis, si vera & præsumpta in peccata contumacia; nullo instrumento opus est ad probandam Actoris seu Impetrantis intentionem: quia plenissima est probatio; quæ ex confessione partis adversæ elicitur, cui plenitudini nihil necesse est addere; l. 1. in fine de de iure præleg.

3. Vnde est, quod Canon, c. 2. de probationibus, improbet consuetudinem, quæ illi, qui plenè intentionem suam probavit, imponit necessitatem quorundam præstandi iuramenti. Proinde nihil Dominum Iudicem movere debet, quod instrumentum procuratorij seu mandati per Impetrantem M. Iasparsi Granuellano dati, inveniatur esse nuda copia, quam Advocatus causæ, non viro processu originali, ex copiis exhibitum instrumentorum asseruerit esse scriptam & subsignatam manu M. Conrardi Silvij; ex quo dicti instrumenti contenta, positivè & formaliter pro parte Impetrantis allegata continentur sub prædictis confessatis & recognitis. Ut sub ipsidem etiam continentur, quæ positivè allegata fuerunt de publicati, ne nominationis & aliorum requisitorum ad valvas dictæ parochialis Ecclesiæ. Etsi enim de ea re confectum instrumentum non sit exhibitum; quia fortè ad manum non fuit: sufficit tamen id pro confessato & recognito decretum esse. Quæ res etiam facit, ut nihil Dominum Iudicem commovere debeat, quod in scedula exhibitionis & designationis iurium seu instrumentorum, nulla facta sit mentio literarum tonsuræ seu clericaturæ: nam & illa positivè allegata accedit ad cumulum eorum, quæ ob contumaciam citati sunt decreta pro confessatis & recognitis. Ita ut nihil curanda esset totalis ommissio exhibitionis harum literarum; quia hanc ommissionem supplevisset dicta præsumpta confessio: cum alioqui nulla sit illius in hac parte ommissio, quod re ipsa omittum non invenitur, sed ipso facto inter exhibita instrumenta suo loco collatum. Factum enim ipsum verbis præponderat, & plus est facto exhibere, quam verbo id declarare; ut ubique ferè facta verbis potentiora sunt, c. Dilecti & ibi gloss. in v. falso provocare de appellat. Satis itaque est inter articulos articulatam esse hanc clericaturam, & apud Notarium, & in actis huius causæ re ipsa has literas tonsuræ inveniri: præsumptio enim indubitata est, illas cum alijs velut uno fasce esse exhibitas ad probationem allegatæ clericalis tonsuræ, etiam in scedula designationis & applicationis ex-

hibitum instrumentum nulla illarum specialis facta fuerit mentio: acta enim ipsa, & manifestæ rei veritas satis pro advocato loquuntur, celsus h. go. conf. 124. *Vulgaris est num. 13.* qui non tenebatur in specie huiusmodi specialem designationem facere; eo sufficiente, quod instrumenta sint exhibitum pro probatione articulorum. Minutiora hæc attingo, pertentatis omnibus angulis, si quid usquam lateat, unde argui possit defectus aliquis non competerent instructæ causæ; quo minus Impetranti hæc Ecclesia in hac audientia adjudicari possit, præcedente speciali citatione ad vicendum ius dici quæ adhuc in causa desideratur. Proinde nec illud prætermitto, in quo existimo Dominum Assessorum, non constituere defectum plenæ instructionis, quod omnes citationes sint factæ tantum adversus D. Ioannem de Moestere, verum etiam adversus D. Cornelium Hoelbecke; & tamen libellus & conclusio sint contra solum M. Ioannem exhibita: quippe ommissa persecutio adversus dictum D. Cornelium impedimento non est, quo minus Impetranti sua conclusio adjudicari possit adversus dictum M. Ioannem: nam ut duobus citatis, uno comparente, altero se absentante, non prohibetur iudex contra præsentem iudicare, l. Non idcirco de iud. l. Si pariter de liber. causis ita ut, quamvis sententia contra se absentantem ferri non possit, si ante litem contestatam se absenteret, *rot. tit. Valite non contestata &c.* teneat tamen sententia contra præsentem lata, l. de unoquoque de re iudic. ita quoque nihil impedimento est, quin Actor duobus citatis possit contra unum solum in causa procedere, & causam suam instruere. Tot enim videntur esse causæ, quot sunt partes; & contra unum potest procedi, & contra alium causa in suspensio retineri, Paul. Cast. conf. 341. Circa primum vol. 2. & in d. l. Non idcirco. Socin. conf. 120. Cum in presentium. 8. vol. 1. Phil. Decius conf. 295. in causa. Ex eo itaque non est dicendum, hanc causam instructam non esse, quia adversus D. Cornelium instructa non sit; cum adversus eum non petatur aliqua sententia, ut nec adversus eum libellus est exhibitus, sed satis esse debet sic instructam esse adversus M. Ioannem, quod quoad illum sententia pro Impetrante ferri possit. Et hæc quidem ad demonstrationem, quod causa hæc plenè instructa sit, nobis sufficere videntur: si quid tamen sit, quod oculos effugerit, ut per iudicij nostri tenuitatem pervidere aut deprehendere non potuerimus, non gravabitur D. Assessor, saltem per modum dubij communicare, quod Iudicem ex æquo bono facere posse existimamus, Rota decis. 793. quæ est sub tit. De verb. signif. in antiquis. c. Causam quæ & ibi Decius nu. 3. de iudic.

De Probationibus.

S. V M M A R I U M.

Probatio semiplena.

1. Iuramentum in supplementum delatum à iudice retractari potest, non etiam quod à parte delatum est.
2. Passio obscura adversus quem sit interpretanda.
3. Iuramentum deferendum non est auctore nihil probante.

4. 14. Iura-

4. *4. Juramentum deferendum ei qui semiplenè probavit.*
5. *5. Fideiussio ostendit qualis fuerit conventio principalis.*
6. *6. Mendacium onus probationis transfert.*
7. *7. Juramentum super facto proprio deferendum.*
8. *8. Testi omni exceptione maior derogat testi minori.*
9. *9. Frater an possit esse testis pro fratre.*
10. *10. Affinis an sit testis pro affine, ubi Angeli & Iasonis sententia in eo articulo reprensiva.*
11. *11. Testis in causa propria neminidoneus.*
12. *12. Testimonys non credendum.*
13. *13. Clausula in iudicia suspicionem inducunt.*

CONSILIUM XCVI.

IN conflictu & pondere probationum consistere videtur causa, quæ ex provocacione nunc pendet in secunda instantia inter Gabrielem de Nayera Appellantem Reum, ac Ioannem Coppens Actorem; an videlicet standum sit scripturæ aut contentis illius, quæ continetur dictum Reum durioribus conditionibus condixisse, quam Reus agnoscit, in eo scilicet, quod Reus in ultimo triennio non posset à conditione recedere, sed teneretur sex bonuaria siligine, & alia sex avena consista, atque alia secundum morem regionis culta relinquere; quodque non posset vllas arbores in conductis fundis stantes detruncare, nisi pro sepiendis iisdem fundis? Hoc quidem verum est, Actorem vno genere probationis, & directò per omnia plenissime non probasse huiusmodi conditiones aut præactam scripturam, sed semiplenè, imò plusquam semiplenè; ideoque evenit, quod ex probationibus per omnia non sit pro Actore iudicatum, sed delato per iudicem primæ instantiæ iurejurando in supplementum probationis: sic quod questio omnis in eo nunc versetur, num rectè Actori, & non potius Reo delatum sit, & an secundi huius iudicis officium sit, non obstante iuramento ex delatione ne per Actorem præstato, ad Rei probationes potius inclinare? Nam quamvis præstatio iuramenti, quæ ex dilacione partis in iudicio fit, non possit retractari, quia deferens adversarium testem & iudicem in sua causa fecit, Iason in l. admonendi nu. 41. & seq. De iurjur. retractari tamen potest, cum à iudice in supplementum probationis delatum præstatur; quippe errare potest iudex qualemcumque probationem pro semiplena reputandum, cum forte non sit, Iaf. in d. l. admonendi nu. 37. Pro Reo quadam facere videntur. * Et quidem non tantum generalis regula, quod in obscuris Reo potius, quam Actori, c. Cum sunt parum de R. l. lib. 6. & absolutioni potius, quam condemnationi favendum sit, l. Absentem §. 1. de penis: verum illud quoque, quod ut obscura patet ei qui locavit, cum potuisset apertius legem dicere, nocet, l. Veteribus De pactis; ita quoque obscura locationis probatio; & quod ex neutra parte hic videantur esse plena, sed tantum imperfecta, ac semiplena probationes: † quo casu non videtur esse locus delationi iuramenti, sed simplici absolutioni, l. 1. & ibi Bald. C. qui & adversus quos in integ. & quia imperfectio probationum ab Actore allatarum eliditur contrariarum

probationum, quamvis etiam imperfectarum, pondere; eoque loco Actoris probationes constituit; quasi nulla allata forent, ita quod ad iuramentum decurrendum non sit, sed Reus simpliciter absolvendus, c. fin. §. fin. De iurjur. Verum quia abundantiora & luculentiora testimonia ac probationes habere reperitur Actori, quæ probationes Rei superant, nihil dubitandum, quin in luce & multitudine probationum ad delationem iuramenti rectius declinaverit Iudex, quam si simpliciter nullo iuramento imperato vel exacto Reum condemnasset. Nam ut nullo probato sine iurandi necessitate Reus absolvendus est, d. c. fin. §. fin. ita quoque plenè probatà intentione Actoris, Reus condemnandus, siue nihil, siue semiplenè ex adverso probaverit, Bart. in d. c. Admonendi nu. 50.

* Et primò cum in casu proposito ad delationem iuramenti Actori factam movere potuerit semiplena probatio per unum testem, omni exceptione maiorem, Bart. in d. l. Admonendi nu. 36. & ibi Iaf. nu. 166. Alexand. cons. 32. Viso puncto nu. 1. & 2. vol. 1. sufficere potuit Actori ac Iudici, quod primus testis ab Actore productus neque ulla iusta exceptione reprobatus, aut in suspicionem adductus, deposuerit ita convenisse, ut in projecto seu preparatoria scriptura continetur: præsertim cum eam depositionem adjuverit Rei responsio, quæ confessus fuit sibi prælectum fuisse dictum projectum, nulla à se interposita reclamacione aut contradictione: † sic ut inde plusquam semiplena probatio constitui potuerit. Accedit instrumentum fideiussionis, quæ pro conductione Rei interposita fuit, facta relatione ad dictum projectum: sic ut propter conformitatem, quæ esse debet inter Rei principalis obligationem, & accedentem fideiussionem vel expromissionem, l. Greco §. illud De fideiuss. vehementissima sit præsumptio, ita quoque convenisse. Et quamvis tenor dicti projecti in fideiussionis instrumento non recitetur, aut aliter non exprimatur; quia tamen nusquam apparet aliud projectum, proclivis est præsumptio hoc esse, de quo nunc controversitur; multiplicitas enim non presumitur, l. 2. & ibi DD. c. De honor. poss. secundum tabul. c. in presentia. de probat.

* Cujus præsumptionis modus, circa projectum augetur, ex eo quod Reus multis locis audentius negaverit tempore conventionis ullam scripturam confectam fuisse, sed verbis tantum convenisse: cum tamen alio loco nutans & simpliciter confitens, quod prius negaverat, dicat projectum ita conceptum non fuisse: ita ut mendacii atque contrarietatis ratio hic habenda sit, saltem ad probationes Actoris corroborandas arg. auri. contra qui propriam C. de non num. pecun. aut saltem onus probandi ab Actore in Reum transferendum l. final. de rei vindicat. † Ut nihil dubitandum sit, quin Actori exactissimo & exquisito iudicio delatum sit iuramentum super eo, cuius veritatem per sensum corporeum scire potuit, gloss. d. l. admonendi in verb. ex act. gloss. in l. bona fidei. C. de rebus credit. hoc est super facto proprio & propria conventionione; id quo errare, aut cuius ignorantiam pretendere probabiliter nemo potest l. quanquam ff. ad S. C. Velleianum l. final. in fin. pro suo. præsertim quod Actori nihil obijciatur, quod ad illius

conditionem elevandam, aut fidem diminuen-
dam, facere possit *Panor. in d. c. fin. §. sane in 4. collum.* neque hæc causa sit magna aut ardua, se-
cundum conditionem personarum, sed tantum de
mediocri interesse & minimè de enormi aut ex-
cessiva summa *gloss. in d. verb. exalt. & omniū maximè*
quod probationes Actoris siue semiplenæ, siue
plusquam semiplenæ, non fuerint elisæ per con-
trarias probationes Rei *gloss. & Bald. in l. 1. c. qui-
bus & adversus quos, Ludo. Roma. cons. 91. visis ac per-
cunctatis num. 10.* Quamvis enim Reus ex ad-
verso conatus fuerit probare per unum testem
se projecto reclamasse, & contraxisse quando
sibi prædictum fuit, nullum tamen pondus habuit
ista probatio: * quia ut partis adversæ testimo-
nium derogeret teli ab Actore productio, necesse
est testem à Reo productum esse omni exceptione
maiorem *Barol. d. nu. 35.* quoniam admodum in mul-
titudine testium utrimque productorum & con-
traria dependentium, iudex fidem adhibere debet
sinceris & nullà exceptione obfuscatis testimonijs
l. de carmen §. fina. de testibus. Iam verò constat
dictum unicum testem per Reum productum du-
plici ex causa omni exceptione maiorem non fuisse.
Primo quod fuerit Rei sororius: * nam li-
cet frater pro fratre testis esse possit *gloss. l. paren-
tes. C. de testib. non est tamen omnino idoneus,*
quando pro fratre ad fidem alteri testi de rogan-
dam inducitur *Ang. §. 1. num. 2. Inst. de grad. cog-
natio.* neque etiam cum solus est ad faciendam
semiplenam probationem: cum generaliter nemo
testis consanguineus, affinis, vel amicus locus fa-
ciat semiplenam probationem *Barol. d. nu. 36 &*
ibi laso. nu. 167. † Et quantum laso. d. nu. 167.
ex sententia Angeli cons. 193. visis processibus. nu. 2.
existimet id tantum obtinere in affinis descen-
dentibus, & ascendentibus; ut non socero, genero,
socrui, nuru; & minimè in collateralibus, ut in so-
rorio; vera tamen non est ea restrictio: nam An-
gelus, quem laso. authorem habet, suæ sen-
tentia fundamentum constituit in quadam In-
nocentij, & Joannis Andree traditione in 6. non
nulli. in fine de rescrip. quod collaterales affines sine
mandato non admittuntur in causa collateralis
affinis, sed tantum collaterales ascendentes; sic
restringendo Ulpiani responsum in l. sed & h. de
procur. quod generaliter videtur omnes affines
admittere. Quæ ratio ad testimonia transferri
non posset, etiam si Innocentij tractatio vera esset;
ob id quod in mandato strictior sit facienda inter-
pretatio; ne passim pro alijs alijs admittantur in-
vito adversario *d. l. sed & h. & sub pretextu con-
iunctionis in alienis rebus, grassandi ignorante*
Domino non detur occasio: cum testimonium
nemo, nisi producente & sciente parte, dicat; sic
ut nulla sit ratio cur a generalibus verbis legis *d. l.*
sed & h. recedendum, sit vel tam latè extendenda
affinitas aut consanguinitas ad sororios, qui fra-
tris locum obtinent. Secundo quod etiam si so-
rius generaliter testificari posset; hic tamen im-
pediretur alia ex causa: quia ejus interest allega-
tionem Rei veram esse, ob id quod sit fideiussor
pro contractu Rei, ut patet ex instrumento de eo
exhibito. † Inidoneum autem est testimonium
de eo facto, in quo testis habet interesse; quia in

propria causa testimonium dicere videtur *l. nullus
de testib. l. omnib. C. eod. tit.* Et præterea ut con-
stet de ea reclamatione Rei; quia tamen serius illa
facta esset, post aliquot annos à contra locatione,
nihil operaretur: quia à contractumemel perfectio
reclamando vel contradicendo recedere non po-
tuit *l. sic. C. de obliga. & adionib.* sic ut Actori sa-
tis sit probasse semiplenè in d. plusquam semiplenè
hujusmodi pactonibus conventum fuisse ab in-
itio. Quæ ulterius obijciuntur adversus dictum
instrumentum fideiussionis, perinde futilia sunt;
vel ex eo, quod Reus aliquoties negaverit se
fideiussorem dedisse, aut fideiussionem factam pro
contractu, sed tantum pro arrestatis granis; cum
tamen alibi dicat pro implemento conductionis,
alibi veluti pro iudicio, pro eo scilicet quo Actor
iure adversus Reum obtinere posset: sic ut in ex-
tricabili contrarietate & contradictione involva-
tur, & exceptioni hujusmodi fidem detrahat ip-
se Reus *l. 1. c. De furtis* præsertim quod proba-
tionem contrariis obtulerit, & fideiussorem audi-
ri petierit, nec tamen produxerit aut audiri fe-
cerit. Nec obstat certificatio Notarii per Reum
exhibita, ex qua constare videtur quod Scabini
qui in instrumento fideiussoris pro testibus po-
nuntur, testificentur aliter quam habet ipsum
instrumentum: † nam principio hæc certificatio
audum testimonium esse sine auctoritate & com-
missionis iudicis receptum à Notario, idque lite
pendente extra iudicium; quod ad conficiendam
semiplenam probationem sufficere non potest
Barol. in d. l. admonendi nu. 41. quia ex inordinata
hac testium productione & receptione inducitur
quædam insipio contra producentem, ideoque
testes nullam fidem merentur; *laso. in d. l. admonendi
nu. 183.* potissimum quod pars non citata audiri
sint; ex qua causa fidem non merentur testimo-
nia, etiam si coram Principe recepta essent *Barol.*
in l. filiusfam. ff. de donat. Fr. C.arius senior cons. 21.
Tbo. Grammaticus dec. 102. nu. 233. & hoc est quod
dicitur iudicem non testimonijs, sed testibus cre-
dere debere *l. 3. §. idem divus Hadrianus. De testi-
bus.* Nec ad rem facit, quod hi testes postea ordi-
nariè producti sint: nam examinati nihil depo-
suerunt, quam relatione ad dictam certificationem
Notarii facta, de qua tunc iudici non constabat,
quæque tunc per Reum nondum erat exhibita:
sic quod inspicendo tempus depositionis, nihil
deposuisse videantur, quia de relato non con-
stabat *austhen. si quis in alijs. de edend.* Et quam-
vis postea post terminum producendorum instru-
mentorum cum scriptura exceptionis in testes,
hoc Notarii instrumentum produxerit Reus, seri-
us tamen productum est, etiam si per restitutio-
nem ad id admittus fuerit: tum quod parti ad-
versæ tunc integrum non fuerit illud impugnare;
tum quod eadem vitia adhuc habet & prædicta
suspicio nihilominus laboret; ex eo præcipue
quod præcedente illà illegitimà & inordinata
productione, Reus testes quodammodo astrinx-
erit, ne contrarium dicendo in periculum addu-
cerentur; † præsertim ob insolitas clausulas pro-
missionis, quas in eodem instrumento dicti testes
faciunt; quasi scilicet ex convento, non ex libera
voluntate deposaturi fuerint: solent enim inso-
lite

litre clausula reddere instrumenta suspecta Ang. in l. si quis sub conditione. de cond. instum. Baldus in c. quia reuocantur. de presump. Paul. Parisius cons. 55. contrarius n. 51. vol. 1. & ubi abundantiore est cautela, ibi evidentior est fraus. Baldus in c. ex literis. de consuet. & in l. testis. & ibi talon c. de testib. Quavis interim non multum laborandum sit in eo ob id quod illi testes in eo Notarii illegitimo instrumento deponant, quod fidei iussio facta sit non tantum de gravis, verum etiam de eo quod Actor adversus Reum obtinere possit: quod in effectu non dissidet à fidei iussione contractus, ex quo solo obtinendi aliquid adversus Reum Actor ipse habere poterat. Cum itaque Actoris probationis plusquam semiplena fuerint, in d. plena atque etiam de probabili ac verisimili, proprioque facto nullis adversarij probationibus elisa ac deminuta bald. in l. 1. num. 5. c. quib. & adversus quem integ. nihil mirum est si iudex primæ instantiæ Actori viro honesto & gravi in causa civili minimeque ardua, aut de excessiva pecuniæ quantitate iuramentum detulerit, & secundum illud sententiam in favorem Actoris protulerit: sic ut nihil quoque sit cur nunc huius secundæ instantiæ iudex ab ea sententia recedere debeat.

De Probationibus.

SUMMARIUM.

Cardinali asserenti an credatur.

1. Instrumento publico statim donec contrarium probetur.
2. Mandatum se à Principe habere asserenti non creditur.
3. 6 Cardinali asserenti se legatum creditur, an etiam quoad a. o. m. a?
4. Cardinali sibi asserenti ea quæ sunt supremæ potestatis, an credatur?
5. Legitimationis liberorum naturalium quibus noceat.
6. Argumentum a solitis valet.
7. Error communis ius facit.

CONSILIUM XCVII.

QUIA dubitatio exorta est ex literis legitimationis, quibus ad instantiam quondam M. Augustini Biocquerie legitimationi dicuntur liberi ejusdem Magistri Augustini per Dominum Georgium de Porta Lateranensis aule comitem, & militem Palatinum; quasi eam potestatem non habuerit dictus D. Georgius, sed ex defectu juris ipsius datoris, debeat quoque de facere jus accipientium; operæ præteritum erit hanc questionem definire. Dubitandi autem causa in eo consistit, quod dictus D. Georgius in literis legitimationis pro probatione suæ potestatis inferret literas non Sedis Apostolicæ, sed Illustrissimi D. Antonij Cardinalis: qui Cardinalis in illis asserit se perpetuum Gubernatorem, & Sedis Apostolicæ de latere legatum in terra Gualdi, & per literas Apostolicæ Sedis sufficientem auctoritatem, & facultatem habere creandi Comites Palatinos: datâ eis inter cetera facultate nothos, bastardos, naturales, spurios, incestuosos, & manzeres copulativè & disjunctivè, ex quocumque illicito & damnato coitu procreatos legitimandi,

seu naturalibus restituendi: Ex eo enim primò queritur, an Cardinali asserenti se esse legatum de latere credi debeat? Secundò admissio quod in hoc ei credatur an in illo quoque fides ejus asserenti adhibebitur, dum narrat se eas facultates habere? Questiones sanè sunt non parvi momenti. Nam ut omittamus illam questionem, an fides adhibenda sit literis seu bullis in dicta legitimatione insertis; quæ cum publicam formam habeat, & non inveniatur in illis contra jus vel stilum curiæ scriptum, suspitione carere debent, & adeo eis tantum fides adhibenda, dum de falso, vel vitio arguantur, l. Cum precibus. C. de probat. Ant. de Butrio in c. Quod super his. de fide instrum. in illo residet dubitatio, an in his quæ enuntiative Illustrissimus Dominus Cardinalis in his narravit sit credendum; propter generalem illam doctrinam, quæ traditum est non credi simplici asserenti ejus qui se dicit mandata à Papa seu Principe habere, nisi per literas mandati seu commissionis id probet, l. vna. c. De mandat. vna. quod nominatim Cardinalibus & legatis de latere à Bartolo, in l. vna. c. De sup. prim. lib. 10. & alijs plurimis applicatur, in l. tu. injurandi. C. de testib. Sed ut disputationem hujus articuli in utramque partem omittamus, remittendo ad Andream Barbaciam Siculum, qui singulari tractatu eam latissime examinavit, in tract. de Cardinalibus legatis. 1. q. dicimus communem opinionem in eo residere, quod Cardinali asserenti se legatum omnino credatur, etiam si literas suæ legationis non proferat: quia quod consuetudinarium est, censetur semper esse mandatum, l. Exceptio. C. de loca. l. Generaliter de fidei. Est autem moris ut Cardinalis, qui Domino Papæ continuo assitit & adesse debet, non recedat ab urbe sine mandato, sed ut legatus: unde aliter commissionem de officio legationis sibi factam docere non cogitur, c. nobilissimus 97. distinct. extantque de ea re consilia Doctorum non pauca. 10. Calder. cons. 2. de off. legati. Panor. cons. 18. vol. 2. & idem in c. quod super de fide instrum. Alex. consil. 105. perspectus hic n. 19. & ibi addit. Molin. e. vol. 2. Paulus Paris. consil. 132. prima facie. num. 19. vol. 4. Quare quoad primum articulum non hærendum, quoniam scilicet dictis literis standum sit quatenus Legatus narravit se legatum missum ad terram Gualdi. Major est perplexitas in posteriore, an ei credendum sit in eo, quod narravit se tam amplas habere potestates? Occurrit enim regula quæ unius testimonio & asserenti obijci solet l. in iurandi. C. de test. adeo per illam Panormitanus dixerit in c. Quod translationem. in fin. de off. lega. & notatur in c. 1. de off. lega. li. 6. Cardinali asserenti Papam sibi concessisse, quæ jure superioritatis ei reservata sunt, non esse credendum, ideoque eum id probare debere. Quamvis Bartolus dicat Canonistas in ea esse sententiam, ut cardinali de præminencia Papæ sibi aliquid asserenti credatur d. c. nobilissimus quod de consuetudine in Cardinali legato obtinere ex sententia Ioannis Andreæ in c. constitutus de app. testantur Lopus, allega. 33. & Andreas Brabacia loco supra cit. nu. 12. in fin. nec ab eo abhorret Panor. in d. c. constitutus. Nu. Everard. Preses cons. 217. nu. 2. Sed quoniam probatio ejus consuetudinis non minorem fortasse difficultatem habet.